

GRONINGER Brieven

Amice frater.

Wij zitten in onze dagen stikvol met problemen en daaronder behoort ook het probleem van de jeugd. In het verslag van de vergadering der Tweede Kamer las ik, hoezeer ook dat lichaam zich met dit probleem heeft bezig gehouden.

Geen wonder. Had niet naar verteld werd, een sportleider in een geweldige rede verklaard: wij zitten mijne heeren te midden van een der grootste problemen van nu, van dezen dag: het probleem van de Nederlandsche jeugd?

Daar zijn er, die zich troosten met het feit, dat de wetenschap der psychologie en dat de staat zich ernstig met dit probleem en zijn oplossing bemoeien, en dat het aantal gediplomeerde lieden, die zich aan die schoone taak wijden, liefst op kosten van den staat, met den dag groeit.

Naar ik meen ligt daarin juist een reden voor bezorgdheid.

Daar is al eerst het feit, dat de jeugd in het centrum der publieke belangstelling komt te staan. Ouderen kunnen daar al niet tegen, maar de jeugd nog minder.

Daar zijn allereerst de psychologen, die haar lastig vallen met prijsvragen over de moeilijkste politieke en sociale kwesties van dezen dag. Hoe denkt de jongheer of de jongedame daarover? En met enquêtes.

Nu brengt die psychologie het ver in onzen tijd. Dat moet gezegd. De ontdekkingen zijn verrassend en vele. Zoo las ik in „Trouw“ een artikel van prof. Waterink over de fiets.

Diepe studie van dit voor ons volk belangrijk probleem heeft hem tot de opzienbarende conclusie geleid, dat de fiets een gevaar beteekent voor het verkeer en dat het groote probleem hier is de onoplettendheid. Ik was diep onder den indruk en vond daarom de letter boven dat artikel — een goede centimeter — eigenlijk wat klein.

Maar ook inzake het jeugdprobleem zijn de methoden en vindingen der jeugdpsychologie onttellend.

Daar is nu een geleerde, die een boek heeft geschreven: „Jeugd tusschen God en chaos“. De geleerde schrijver heeft het over de studeerende jeugd en hij stelde een enquête onder die jeugd in omtrent haar zienswijze over het Godsbestaan, het wezen van God en den dienst van God. En zoo kwam hij tot de slotsom, dat er bij de jeugd is een religieuze crisis, die is ontstaan uit „disharmonie tusschen het rationeele en irrationeele element op religieus gebied“.

Ik moet er nog bijvoegen, dat de jonge lieden de belofte kregen van stipte geheimhouding. Zij mochten zelfs een pseudoniem kiezen. Zelfs de ouders worden dus niets gewaar van den onzin, die jonge lieden in hun geprikkelde arrogantie alzo hebben neergepend. O die psychologie!

Dit nu gold de studeerende jeugd.

Daar is allerlei andere soort van jeugd. Ik las dit in het Kamerverslag. Daar is bijv. de massa-jeugd. Wat voor een ding is dat? De geleerde minister van onderwijs en ook van kunsten heeft er van gezegd: het is een jeugd, die het minimum van geestelijke rijpheid niet bereikt, dat vereischt is als ondergrond voor een bepaalde innerlijke weerbaarheid.

Een Kamerlid, de heer Stufkens, verzekerde den minister, dat „die omschrijving een genre van terminologie bood, dat al wat psycholoog heet het hart sneller zal doen kloppen“. Nu — dan wacht ons wat.

De heer Stufkens zelf, wiens deskundigheid weer door den minister werd geroemd, definieerde aldus: „wij staan hier voor een jongerenleven dat geen leister meer kent, geen achtergrond meer heeft, en opgaat in kleine bemoeiingen“. Dat is wel heel erg. Wie zou een jeugd willen met kleine bemoeiingen, waar de geweldigste vragen daar zijn, om die door haar te doen beantwoorden?

De arbeid voor die massajeugd en moeilijke jeugd en wat soorten er nog meer mogen zijn, een arbeid waarmee vele organisaties, ook gereformeerde als werd geconstateerd, zich bezig houden, is reeds groot en zal nog veel grooter worden. En dat moet de staat betalen.

Er worden wetenschappelijke commissies gevormd, en er zullen voor de vrije jeugdvorming inspecteurs worden benoemd, en, daar zijn sociologische instituten, die een onderzoek zullen instellen „naar de sociaal-psychologische, geestelijke en paedagogische problemen“.

Zoo gaat men bezig de jeugd te vormen, zooals men ook een rechtvaardige maatschappij thans bezig is te maken, en een machtigen staat.

Daar is ook een labiele jeugd, naar men vertelde. Er zal dus allicht ook een stabiele jeugd zijn, een ontdekking, die het mij spijt, dat in mijn jeugd nog niet bestond. Want onze wankelingen werden af en toe op hardhandige wijze door onze ouders hersteld. Ik denk er echter nog met dankbaarheid aan.

Voor die labiele jeugd nu zijn er internaten en sociale kampen. In die kampen wordt de labiele jeugd enkele weken „gevormd“. De kosten zijn voor den staat. Alleen van antirevolutionaire zijde werd opgemerkt, dat particuliere actie toch beter was, maar de kosten bleven voor den staat natuurlijk.

En als wij nu het resultaat van dat groote kampwerk moeten afmeten naar die kosten, dan moet dit wel geweldig zijn.

Zoo'n labiel jongetje kostte per jaar in 1947 1649

gulden en een labiel meisje 1951 gulden. Nog driehonderd gulden meer.

Nu moet gij eens vragen hoeveel ouders aan de opvoeding van hun kinderen, voorzoveel er nog ouders overblijven, die daartoe geschikt worden geacht, een tweeduizend gulden per jaar kunnen afzonderen. Zij kunnen dit alleen reeds niet, omdat zij de gevolgen van de opvoeding der labiele jeugd op hun belastingbiljet vinden.

Daar wordt zóó royaal geleefd, dat opgemerkt werd in de Kamer, waarom de huur voor een enkel gebouw vijfduizend gulden moest bedragen. Over de betaling der gediplomeerde vormers en vormsters is niet gepraat. En dan is er nog geklaagd, dat de resultaten onvoldoende waren. Zal dat goed worden, dan moet men de zorg voor die labiele jeugd algeheel ter hand nemen. Want als daar eenige stabiliteit is gewerkt, komt die jeugd in de labiele maatschappij terug.

Daar is natuurlijk ook een sportieve jeugd. En die moet ook onder leiders worden gezet. De opleiding op kosten van den staat. En die opleiding is zóó grondig, dat er één vorm is ten dienste van twee of drie leerlingen. Royaler kan het niet, naar het mij voorkomt. Zelfs de wijze dames en heeren in de Kamer vonden dat wat erg. En nu zwijg ik maar van de kosten der opleiding van verpleegsters en kraamverzorgsters en gezinsverzorgsters enz. enz.

En dat alles in een volk, dat, naar in de Kamer werd gezegd, hopeloos verarmd is. Maar die wetenschap verhindert den heeren en dames niet om te doen, zooals een Fransch dichter dat een kenschetsste: het budget van den staat als een groote visch, en daaromheen al die politici, elk met hun vischhaak in de hand, om het grootste stuk voor hun werk daaruit te trekken.

Daar werd nog opgemerkt, dat de vrije jeugdvorming geen staatsubsidie moest ontvangen. Dat was het eenig goede woord dat werd vernomen. Want voorts ontbrak alle getrouw getuigenis. Het gevolg zal zijn, dat roomschen en socialistischen den buit kunnen deelen. Zij maken er zich erg warm voor.

En de minister? Hij was met het zaakje verlegen.

Men riep hier: de staat moet het doen, en daár: de particulieren moeten het doen, en de staat moet betalen, en gij moet de subsidies verhoogen, maar voor een betere verdeling zorgen, waarvoor ook weer inspecteurs met flink salaris en pensioenwaarborg noodig zijn.

De minister maakte er zich met een grappje af.

Hij zei: ik bevind mij in de positie van den Turkschen Tyl Uilenspiegel. Die zou voor een vergadering spreken, maar hij stelde vooraf de vraag: weet gij waarover ik het hebben zal? Het gehoor antwoordde: neen. Nu, zei hij toen, dan zeg ik ook niets. Een volgenden keer stelde hij vooraf dezelfde vraag en het antwoord was: ja. En toen zei hij: dan behoeft ik niets te zeggen. Een derden keer was 't weer: en weet gij wat ik zeggen zal? Toen riep de rechterzijde ja en de linkerzijde neen. En het antwoord was: dan moet de rechterzijde het maar aan den linkerkant vertellen.

In die situatie bevind ik mij thans, zei de minister, en ik sta in het midden. Dit nu is echter het gevaarlijkste standpunt voor een minister, want zoo wordt hij het slachtoffer van een al maar om staatsgeld bedolende kamer.

De menschen zijn evenals even vóór de Fransche revolutie al maar bezig met de verbetering der menscheit en haar geestelijk door de ongelooftheorieën ingezonken volksleven. En dat luidde de revolutie in.

De Heere onze God gaf voor de opvoeding der jeugd twee instituten: het gezin en de kerk. En tot de jeugd zegt Hij: eert uw vader en uwe moeder en aan dat gebod verbond Hij een belofte.

Maar al die psychologen en politici en jeugdvormers en wereldverbeteraars, gediplomeerd en gesalarieerd, vergeten — een enkele zwakke uitzondering daargelaten — dat er nog ouders zijn, en dat de kerk er nog is, die het Woord Gods verkondigt.

De staat zal het nu doen, voorgelicht door de humanisten van onze dagen, met hun organisatie, en hun internaat en hun jeugdkamp en dat alles op staatskosten.

Leerzaam was anders, dat de revolutie, in Rusland weer ingezet, waar men het gezin en de kerk wilde doen verdwijnen, de vreeselijke ervaring opdeed van een volkomen onhandelbare jeugd. Toen kwam als steeds, de revolutionaire „reactie“. De communisten vonden de ouders uit; zij ontdekten het gezin en de groote Stalin ging zijn moeder een bezoek brengen. Een feit, waarover de communistische pers in extase was. Stalin, zoo werd gezegd, heeft zijn moeder lief en hij heeft haar opgezocht. Met haar gesproken, naar haar geluisterd. O, groot mirakel! De grondijnen ten onzent en overal in W.-Europa zijn nog in de periode van den overmoed. Psychologie en organisatie en internaat en sociaal kamp en leiders en leidsters en inspecteurs en groote buitens, die de geplunderde belastingbetaler moest verlaten, maar door allerlei instituten en overheidsinrichtingen worden bezet. Nu dit alles nog op den been gehouden met wat Amerikaanse dollars, totdat de werkelijkheid zichtbaar wordt en het staats- en economisch leven instort, en eindelijk de revolutie in het communisme in haar waren aard daar is, die, ja, kerk en gezin zal duld, mits als werktuigen in haar hand. Europa heeft het meer beleefd, toen het een Napoleon leerde kennen, maar de kleinste vinger van een Stalin zal dikker zijn dan de lendenen van Napoleon.

Met hartelijke groeten en heilbiede uw toegenegen

MARNIX.

PERSSCHOUW

De Toornvliet kan tevreden zijn.

Enkele weken geleden ontvingen we een verslag van wat ds B. A. Bos zoo al had uitgeroepen op een vergadering in Stadskanaal. We waren 't er nog niet met ons zelf over eens, of het wenschelijk zou zijn, hem publiek aan zijn nonsens te herinneren, want we weten, wat het gevaar van een improvisatie is. Maar nu staat het stuk in Gron. Kbl., en bovendien: we gelooven niet meer, dat het losse improvisatie is. Dus:

Hieronder volgt een beknopte weergave van enkele opmerkingen, die ds Bos maakte in een vergadering te Stadskanaal, in de Gereformeerde Kerk aldaar op 16 Dec. 1948, waar hij sprak over „Oosterbeek“.

Spr. zette eerst uiteen, hoe het gekomen was tot de conferentie van Oosterbeek en besprak daarna de conclusies van Oosterbeek.

Bij het beantwoorden der vragen ging ds Bos uitvoeriger op bepaalde punten in.

Spr. stelde nog ten volle in met de besluiten van de Synode van Groningen. Het slot van dat besluit luidde, dat om 's Heeren wil de uitnodiging tot samenspreking niet mocht worden afgewezen, wij men de dwalende broeders tot bekeerling moet trachten te brengen. Het was toen, volgens spr., praktisch het beste dat voorschands schriftelijk te doen. Spr. handhaafde, dat we t.a.v. de samenspreking in een inpasse zaten. Dat de deputaten van de overzijde niet wilden, maar wel mochten schrijven, moet eerst maar eens beter worden aangehouden.

Volgens spr. moet men nu de bekeringspogingen niet staken, zoals volgens het Amersfoortsche besluit gebeurt. De actie-Bos alleen is in overeenstemming met het besluit van Groningen, en tracht alsnog de broeders tot bekeerling te brengen; niet alzo het besluit van de Synode te Amersfoort.

Inderdaad kost samenspreken zelfverloochening. Spr. wees op de figuur van ds Schep, die in Assen op zijn plaats is gekomen. Het kostte spr. zelfverloochening, so iemand als broeder te ontvangen en met hem als broeder te spreken, zoals dat in Oosterbeek gebeurd is. Niettemin is het resultaat geweest, dat ds Schep volledig is overtuigd geworden van de zonden, die bedreven zijn en die ook heeft beleden. Dat ds Schep zich desniettemin niet vrijmaakt, is volgens spr. niet af te keuren. Immers, ds S. heeft nog een taak t.a.v. de kerkmensen in Assen.

Gevraagd werd, of spr. vandaag nog ds Stam zou aansporen tot vrijmaking, zoals hij dat indertijd heeft gedaan. Inderdaad zou spr. ds Stam vandaag nog daartoe aansporen. Hij handhaaft immers de zaaksgerechtigheid der vrijmaking? Waarom dan ds Schep daartoe niet aangespoord? Spr. antwoordde, dat ds Schep indertijd nu niet tot vrijmaking moet overgaan; hij heeft nog een taak t.a.v. degenen in Assen, die zich nog niet vrijmaakten. Als „bezwaard“ predikant moet hij blijven, teneinde invloed te kunnen uitoefenen op de gang van het kerkelijke leven. Het behoort toch niet perse te gaan in de weg van vrijmaking.

Als de bindingen en schorsingen etc. werden teruggenomen, onder belijden van schuld, dan is het resultaat toch hetzelfde. Daarom moet er nu in de kerkelijke weg revisie worden gevraagd, opdat de Synode, die in 1949 vergadert, op die manier gebracht wordt tot het terugnemen van de zondige besluiten en de hereniging tot stand kan komen. Spr. had gezegd: de Friese predikanten moeten niet te Oosterbeek komen, daar schiet ik niets mee op, met die zijn we het eens.

Spr. toornde tegen de „vervloekte“ consequenties en constructies, en tegen het „of-of-ichema“. Spr. accepteerde de broedernaam en kon ook zeker in Oosterbeek bidden met de broeders aan de andere zijde van de scheur. Immers een predikant bidt toch ook met een gemeentelid, dat staat onder censuur?

Bovendien mag men maar niet zonder meer ieder kerklid aansprakelijk stellen voor de daden der Synoden, en niet zo maar zeggen, dat ieder heeft geschorst en afgezet en dus buiten het Koninkrijk heeft gesloten. Dat is weer zo'n vervloekte constructie. En t.a.v. hen, die indertijd zelf meewerkten aan de totstandkoming van die besluiten en die ook uitvoerden, moeten we ons indenken in hun standpunt, dan is er veel te verklaren. Zij hebben gemeend Gode een dienst te bewijzen, en hebben gezondigd. Maar ook bij de vrijmaking is gezondigd. En God weegt de zonde, niet wij.

In elk geval was er in Oosterbeek de enigheid des waren geloofs, daar men bijeen was als leden van de algemene Christelijke Kerk.

Dat de besturen der Jeugdbonden, volgens spr., eerst adviseerden tot mondelinge samenspreking met de synodale verenigingen, en later, klaarblijkelijk onder invloed van het te Amersfoort besloten, dat advies weer intrekken, zag spreker als een symptoom van wat in heel de kerk gebeurt: als de leiders spreken, volgt al het volk gedwee. Toen de „grote Klaas“ begon spr.'s brochure te vermoorden, en sprak over de aanval op de vrijmaking, volgden de anderen terstond. Het is niet anders dan slapen. Als K. S. zegt: twee maal twee is zeven, wordt dat door 80 pct. besaamd. Daarom wil spr. het ambt der gelovigen activeren.

Tot zover de weergave van enkele opmerkingen van ds Bos, die verhelderend kunnen werken voor het verstaan van de zin en inhoud en bedoeling van de actie-Bos.

Ds B. A. Bos geeft zich bloot, zoo stond boven het nu toegezonden verslag. Inderdaad: zulke onbehoudenheden zeggen meer dan tien artikelen met optatieven.

Om zijn „impasse“-theorie goed te praten, d.w.z. om te approuberen, dat hij, nog vóórdat de amersfoortsche synode samenkwam, de H.H. Toornvliet, Volten, Ridderbos, Den Hartogh, hielp in het zoeken van een mooi woord voor een leelijke zaak (den onwil van de deputaten-Ridderbos, om over de brug te komen met zekelijke woorden), houdt ds Bos nog vol: het moet maar bewezen worden. Zie het Amersfoortsche